

Méhészeti Közlöny.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKKÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1.-ÉN.

Az erdélyrészi méhész-egylet tagjai a tagsági díjért kapják. Tagsági díj rendes tagok részéről évi 4 korona. Előfizetőknek: Egész évre 4 korona; félévre 2 korona.

A lap szellemi részét érdeklő közlemények a szerkesztő nevére Kolozsvár, Király-utca 25 sz., reclamatiók, hirdetésekre vonatkozó megkeresések dr. Balázs Ferenc főtitkárhoz Kolozsvár, Mészáros-utca, 3. sz., a pénzküldemények Zsögön Rácz Mihály egyf. pénztárnokhoz Kolozsvár, Mátyáskirály-tér Bánffy-palota intézendők.

*

Hirdetés díja: Egyszeri hirdetésnél egész oldal (187 négysz. cm.) 6 k., féloldal 3 k., negyed oldal 1 k. 5 f. Egyesületi tagok és fél éves hirdetőknél 10%,-al, egész éves hirdetőknél 15%,-al olcsóbb. A hirdetési díjak előre beküldendőek az egyesület pénztárába. Cikkeink átvétele csak a forrás („Méhészeti Közlöny”) tüzetes megjelölésével van megengedve.

A KÉZIRATOKAT NEM ADJUK VISSZA.

Felelős szerkesztő: **Ványolós Miklós.**

Egyesületi élet.

Igazgató-választmányunk 1907. január hó 16-án a szokott helyiségben rendes választmányi ülést tartott dr. Zsögön Béla igazgató-alelnök vezetése alatt; jegyzett és előadott dr. Balázs Ferenc főtitkár. Jelen voltak: özv. Kremnitzki Aladárné, Zsögön Rácz Mihály, Ványolós Miklós, Ady Sándor, Györffy János, Tasnády Szeőcs Samu, Ürmösi Jenő, Szilágyi Márton, Biedermann Ferencz, Barean Tivadar, Balázs Péter, Bencze Sándor és Keresztes Árpád.

Elnök mielőtt az ülést megnyitná, meleg hangu szavakkal mond köszönetet a választmányi tagoknak az elmúlt évben tanusított munkálkodásokért s kéri, hogy jövőre is egyesült erővel és kitartással működjenek közre, mert célunkat csakis így érhetjük el.

Egyben bejelenti egyesületünk két alapító tagjának: Hegedüs Sándor volt kereskedelmi miniszternek és Szabó József főrendiházi tagnak január havában történt elhalálását s kéri a választmányt, hogy ezen szomorú ténynek s legnagyobb sajnálatunknak jegyzőkönyvileg is adjunk kife-

jezést. Választmány azzal veszi tudomásul, hogy ezen tény a közgyűlés előtt is bejelentendő.

Ezek előrebocsátása után elnök a gyűlést megnyitván, a múlt választmányi ülés jegyzőkönyve felolvastatván, annak hitelesítésére elnök Barean Tivadar és Bencze Sándor urakat kéri fel.

Következik a közgyűlés tárgysorozatának tárgyalása. Az igazgató-választmány évi jelentését dr. Balázs Ferenc főtitkár, az 1906. évi zárszámadást és az 1907. évi költségvetési előirányzatot Zsögön Rácz Mihály, a pénztárvizsgáló bizottság jelentését pedig Ványolós Miklós olvasta fel. Választmány a jelentéseket, illetve számadásokat a közgyűlés elé terjeszhetőnek elfogadta. Azután megtörtént a jelölés az igazgató-alelnöki állásra, valamint a választmány kiegészítésére.

Főtitkár indítványozza, hogy egyes községekbe, hol méhészettel foglalkoznak, de a nagy szegénység miatt lapot járattni nem tudnak — a községi előljáróság útján megtudandó s erre érdemes méhésznek egy évig küldje egyesületünk ingyen szaklapját, mert ezáltal a méhészet okszerű fejlesztését és terjesztését csak elősegíti, habár anyagi helyzetünk még nem a legrendezettebb; e csekély áldozatot meg kell hozzuk mindaddig, míg később nagyobb áldozatot is hozhatunk.

Választmány az indítványt helyesnek találta s ennek keresztülvitelével s az egyének kiválasztásával az elnökséget bizza meg.

Főtitkár jelenti, miután a méhész szerződésileg csak 1906. év végéig volt felfogadva s minthogy a miniszter úrhoz államilag leendő kinevezéseért benyújtott kérvényünk még elintézését nem nyert, kéri a választmányt, hogy 40 korona havi átalányát még 3 hónapra utalványozza. Elnök indítványára választmány kimondja, hogy Ványolós Sándor méhésznek 1907. január, február és március hóra a 40 kor. havi díjat oly feltétellel utalványozza, hogy azon esetben, ha nevezett január 1-től lesz kinevezve, köteles lesz e három hónapra már kifizetett összeget az egyesületnek visszatéríteni.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárta.

Dr. Balázs Ferenc, főtitkár.

Sánta kádenciák.

A „Méhészeti Közlöny“ ez évi 1 számában Dömötör L. úr nekünk, méhészeknek figyelmünkbe ajánlja, hogy „akadályozzuk meg a méhek pusztulását“. Mióta az emberek méhészkednek, minden gondos méhész törekvése az volt, hogy méhei pusztulását akadályozza. Ilyen tételt, ha talán nem is szóról szóra, nem csupán tudós Sötérünk, hanem a legrégebb kortól kezdve majd minden méhészeti műben találunk.

Arra nézve azonban, miképpen akadályozzuk meg a méhek pusztulását, D. úr oly tanácsokkal szolgál, melyek úgy Sötér, mint a legtöbb méhészeti író véleményével kisebb-nagyobb mértékben meg nem egyezik, a miért is helyén volna, ha tanácsának okait bővebben kifejtené.

Ugyanis szerinte főkéllék a betelelésnél, hogy a méhcsaládnak fiatal, fiasításképes anyja legyen. Sokszor olvastuk és tapasztaltuk azonban, hogy akad fiatal és fiasításképes anya, a mely mindazonáltal nem oly serény petéző, mint némely, nála öregebb anya; tehát nem elég a fiatalság és fiasítás képesség, mert megeshetik, hogy valami szervi hibája van, vagy a termékenyülése nem sikerült oly tökéletesen, a mi miatt fiasítani képes ugyan, de hibásan, szórványosan, keveset petéz. Így a fiatalságon kívül az volna a főkéllék, hogy kiváló és kifogástalan petézőképessége legyen.

Azon tanács, hogy azon család anyját, melyről nem tudjuk, milyen minőségű a betelelésnél, ki kell keresni s úgy meggyőződni, hogy megfelelő e, sem indokolt. Eddig az anya jelenlétét és minőségét tavasszal és rajzás esetén ezen időszak után vizsgálattuk és megállapítottuk, mert azon időben pusztulnak el az anyák és minőségüket cselekedeteik, azaz petezésük s a család népesedésének fokozatos haladásáról íteltük meg.

Köztudomású ugyanis, hogy a mint a méhlegelő fogy, úgy kevesbedik a fiasítás is, ily esetben a méhcsaládban a beteleléskor kevés fiasítást találunk, vagy éppenséggel semmit. Az anya minőségének megítélésére hiányzik az alap-

feltétel: a fiasítás. Az összehasonlítás is legkönnyebb, ha a fiasítás legjobb gyarapodásában van. A beteleléskor az anyák keveset, vagy nem is petéznek, petetészkeik elapadtak, potrohuk oly kicsi, akár a terméketlen anyáé s így a ürge anyát kikeresni oly keserves, hogy kétkednem kell abban, hogy D. akként méhészkedik-e; ha próbálná, bizton nem ajánlaná. Sikerüljön ám az anya kikeresése, mit értem el vele? Fogát, szarvát nem vizsgálgathatom, legfeljebb megnézhetem meg van-e minden lába, mint a mi a petezésre szintén befolyással van, egyebet nem tudhatok róla; mert, ha kicsi, silány, azt az időszak okozta, lehet azért a legjobb minőségű. A tépett, csonkaszárnyu anya is fiatal, kiválóan jó petező lehet. Az anyakikeresés nehéz munkája felesleges volt, mitsem értem el vele, ha csak a hosszantartó vizsgálattal a rabló-méheket nyakamba nem zúditottam.

Azt mondja továbbá D., ha az anya nem felel meg, vagy a népesség csekély, hasonminőségüvel egyesítendő, de az egyesítésnek nem barátja. Ez ismét oly zavaros tanács, hogy bővebb magyarázatra szorul. Azt még csak el tudja az olvasó méhészt gondolni, hogy ha az anya nem felel meg, nem *hason*-minőségüvel, hanem *jó* minőségüvel cserélendő ki; hanem hogy miért ajánlja az egyesítést, ha nem barátja, vagyis miért jó az egyesítés, ha nem jó, azt józan észszel megérteni nehéz. A mennyiben ugyanis utóbb említi, hogy az egyesített méhek öregje régi helyére visszatér, s így elpusztul, az egyesítésnek hasznát el nem ismeri, ez esetben azt egyáltalában ajánlania sem kellene.

Ezen ellentmondását másként nem magyarázhatom, mint úgy, hogy a gyakorlottabb, tapasztaltabb méhészek jó tanácsát D. úr figyelembe nem vette. Azok ugyanis azt ajánlják, hogy míg a méhek erősen járnak, az egyesítés a szomszédokkal történjék (azért vannak az összetett kaptárokon az egyesítő átjárók) s mondhatom, hogy kellő módon eljárva sose venné észre, hogy emitt 2 család egyesítettet; -- ha pedig más, távolabbi méhcsaládhoz akarnám az egyesítendő tenni, bevárom az arra alkalmas időt, a repülés megszűnését, vagy ha épenséggel türelmetlenkedem, bizony

kábitok. A kábitás is éppen olyan munka mint más, ha jól végeztük hasznos, ha rosszul csináltuk káros; a ki jól végzi dicséri és ajánlja, a ki rosszul csinálta, ócsárolja. Számtalanszor kábitottam el méhcsaládokat, de eljárásom mellett nem esett áldozatul több méhecske, mint bármely más kaptárvizsgálatnál, a midőn véletlen néhány méhet agyon nyom még az óvatos méhész is. A célirányos módon elkábitott méh meg nem fullad, s hogy valamely belső szerve kárt szenvedne, vagy megrepedne, mesebeszéd. Igaz, hogy az elkábitott méhek, ha mézzel megrakodtak, abból valamelyest szájukon kibocsátanak; ez azonban természetes tünet, mert a záró izmok nem működnek, a méz szabad utat talál és kiszivárog, ennek a természetszerű tünetnek azonban semmi nemü ártalmas következménye nincs.

Éppenséggel érthetetlen, midőn D. úr azt mondja: „miért szaporítsuk télire a kenyérfogyasztókat“? Hiszen igaznak igaz, hogy minden túlság megárt, s így lehet eset, bár még arról nem hallottam, hogy valamely méhész túlbuzgalmában annyi méhet egyesít, hogy a meglevő lépek közeibe télen át sem férnének el, ekkor aztán igazán túlszufolásról beszélhetünk, de nem ám kenyérfogyasztókról, mert rendes körülmények között egyesített méhcsaládnál hiábavaló kenyérfogyasztó még átvitt értelemben sincs. A túlszufolt családnál a lépeken kívül rekedt méhek a hideg miatt fognak szenvedni s részben pusztulni. Mig a méh a lépek között elég oltalmat talál, túlerősnek nem mondhatjuk és táplálék fogyasztása sem áll egyenes arányban a méhcsalád sokaságához képest. Minden figyelmes méhész tapasztalta eddig azt, hogy aránylag a gyengébb családok többet esznek, mint az erősek, azaz: egy-egy méhre több kenyérfogyasztás jut. Ha okosan egyesíték, az egyesített családok kevesebbet fognak *télen át* fogyasztani, mintha egyenként, külön-külön telettek volna. Ha D. úr ezen ténnyt meg nem figyelte eddig, úgy az azért lehet, mert nem volt barátja az egyesítésnek, azaz nem gyakorolta. Nagy méretű kaptárban éppenséggel bajos méhcsaládot telelni sok-sok „kenyérfogyasztó“ nélkül! Arra nehéz lesz kadenciát találni még száz kalauzban is.

A mi azon tanácsot illeti, hogy a kasok alá üres tobzást tegyünk télire, az kőrösi szenteltvíz, se nem árt, se nem használ, a keretes kaptárba azonban ám rakjunk, ha nincs, -- ha pedig van, a hogyan sajnos, többnyire szokott lenni, hagyjunk annyi üres lépet, a mennyi a téli fészkek megalkotásához szükséges. Több ennél meg szokott penészedni, a mi utóvégre nem nagy veszedelem, hanem ha a méhcsalád megfullad, az már baj, dehát miért is fullad meg? A mi régi, bevált kaptárainkban nem tapasztaltuk, hogy a méhcsalád megfulladt volna, hacsak a kaptár száját valaki bolondjában légmentesen be nem dugta, vagy az egér rágicsált hulladékával el nem torlaszolta. Különbén rendes szokás a kasokat holmi zsákfélével, a kaptárakat belülről télire beburkolni, a mi eddig veszedelmet nem okozott. Ember, állat egyaránt télen a hideg ellen oltalmat keres és kíván, a méhek meg éppen ki sem járnak, nyilván a hideg miatt, gondosan védekeznek a hideg ellen a hogyan tudnak, miért ne segítsünk rajtuk, annál is inkább, mert bárhogy takargassuk a kaptárt, ha nyitott és elég tágas kijárója van, csakis egy pár hőfokkal emelkedhetik a kaptár belső levegőjének heve, a mi csak hasznára és nem vesztére van a méheknek. Legjobb a burkolást állandóvá tenni, azaz a kast, kaptárt úgy készíteni, hogy kiválóan melegtartó falazata miatt a külön burkolgatás felesleges legyen.

S. Pál,
vén méhész.

(Folytatása következik.)

A „Boconádi“ rendszer.

„Kérdő és tudakozó, nem veszti útját“ mondja a közmondás. Engem is e közmondás indított arra, hogy a Boconádi-féle kezelést szó tárgyává tegyem, mert szó a mi szó, magam is igazán szeretném, hogy mentől kevesebb fáradsággal és a méhek mennél kevesebb háborgatásával minél nagyobb haszonban legyen részem.

Ha jól tudom a méheknek a Boconádi rendszere szerint való kezelésére a következők az irányelvek:

1. Növeljük a népes és erős méh családokat. E cél elérésére tegyük a méhcsaládokat nagy kaptárba; lássuk el a családokat a maga idejében megfelelő lépkészlettel.

2. Hogy méheinket ne háborgassuk sokat, ezért a főhordás előtt a középső keretsort rakjuk a felső sorba úgy, hogy a külső keret legbelül essék, vagyis megfordított sorrendben; az alsó sorban levő kereteket rakjuk a középső sorba a fenti megfordított sorrendben, s ezek helyet töltjük ki lépkezdéses vagy teljesen kiépített keretekkel.

Én a múlt nyáron úgy tettem. Hazulról hosszabb időre távoznom kellett s e miatt két méhcsaládot országos méretű kaptárban a fentebbi leírás szerint rendeztem el úgy, hogy mindenik sorba hét-hét keretet tettem. Az egyiknél azonban annyiban tértem el a fent leirt berendezéstől, hogy a felső és középső keretsor minden két kerete közé egy-egy üres keretet tettem.

Az őszi betelelésnél e két kaptárban az eredmény kevés különbséggel majdnem egyenlő volt.

A melyik kaptárba az üres kereteket mind alul tettem, annak a felső sorában hat mézes keretet és egy fiasításost; a középső sorban öt mézest, két fiasításost; az alsó sorban három mézest, három fiasítást és egy virágporost találtam. Öt keret mézet elvettem és 16 keretre beteleltem a családot.

A másik kaptárban, t. i. a melyikben a keretek közé üres kereteket helyeztem, a következőket találtam:

A felső sorban mind a hét mézzel volt tele, a középsőben hat mézes és egy fiasításos keret volt, míg az alsó sorban egy félig mézes, egy virágporos és öt kevésbé mézes és fiasításos keretet találtam.

Hanem rácsot nem használtam.

E két család népessége egyenlő erős volt, mindkettő a tavaszi kiteleléskor 1 éves anyával volt ellátva. Az első egy rajt eresztett, míg a második rajzás helyett anyát cserélt. A két család egyenlő erős volt a beteleléskor.

Most már csak azt nem értem, hogy mire való is az a túlságosan nagy kaptár, ha az így maga természetére hagyott család nem fejlődött bár annyira, hogy 20 országos

keretet betölthessen? Már pedig módjában állott volna anynyira kifejlődni, hogy legalább 18—20 kerettel teletjem be a családokat, de nem fejlődött ki.

A mézhozam tekintetében sem volt olyan kedvező, mint az a méhcsaládom, a mely teljesen magára hagyatva, évente legelába 10⁶ keret mézet hozott. Ha igaz, hogy a Boconádi kezelés mellett a méhek hatalmasan kifejlődnek, úgy ezen két családnak is ki kellett volna fejlődnie.

Ebből világosan látszik, hogy itt az erdélyi részekben az országosan elfogadott kaptár teljesen megfelel, mert elég nagy a méhészkedésre. Igaz, hogy lehetnek kivételes helyek, a hol kedvező időjárás mellett dús méztermés van s ott a nagy kaptár használata indokolva van, de csupán azért, hogy egy-egy kivételes, dúsabb évért nagy méretű kaptárt használjunk, teljesen felesleges, mert a kaptár kicsinységén jó évben a mézpergetővel lehet segíteni. De ez a kivételes, jó esztendő minálunk ritkaság számba megy. Ezért ragaszkodom az országos mérethez, a hol tudom, hogyha van mi-ből, nyerek mézet eleget s ha nincs, akkor nem tudom mivel tölthetem ki a nagy kaptár hatalmas üregét.

Lehet, hogy a Boconádi kezelésnél nem a legjobban jártam el, de ha valaki tévedéseimben fölvilágosít, nagyon szívesen veszem.

Kozma Miklós, tanító.

Védekezés az egér és cickány ellen.

A téli időben a méhésznek legtöbb kárt és bosszuságot, a méheknek pedig a legnagyobb háboruságot az egerek és cickányok okozzák. Kifurják a kaptárak, kasok oldalát s a méhek lakásába törve, megkezdik pusztító munkájukat.

Az egér a lépre és mézre utazik, de a cickány már magukat a méheket falja föl s ezen kétirányu pusztítás sok méhészt keserített el.

Legnagyobb az elkeseredés azért, mert ezek ellen a betolakodó rablók ellen nem lehet kellőképen védekezni. A macska, az egérfogó, a kaptárak és kasoknak bogáncscsal való körülrakása nem mindig hozza meg a kívánt eredményt.

A macska a méh lakások tetején ugrálva, a mennyire háborgatja a méhek nyugalmát, annyi hasznot nem hajt az egerek fogdosásával. A bogáncsot, ha megszáradt, az egerek és cickányok szépen elkaparják a méh lakás mellől s maguknak oda utat csinálnak.

Ezeknél sokkal jobbnak bizonyult az egérfogó. De a sok faj közül melyik legalkalmasabb?

Az bizonyos, hogyha egérfogót alkalmazunk, ez alatt nem kell azt értenünk, hogy felállítunk egy-két egérfogót s azzal minden rendén van. A világerért sem. Mennél több egérfogót alkalmazunk, annál inkább védve van méhesünk ezek ellen a tolakodó rablók ellen.

Nincs jobb egérfogó annál az egyszerű fába furt üregnél, a mely sodrony hurokkal van ellátva s az egeret — midőn a belé tett étel elérésére a cérnát elrágja — megfojtja. Ez az egérfogó egyszerűsége és olcsósága, valamint zajtalan működése miatt is a legjobb. Nevelni alkalmas voltát az is, hogy ez a legbiztosabb; nem szagosodik meg s az egerek nem idegenkednek tőle. Ilyen fajta egérfogót szerezzünk be a menyinyit lehet, vagy készítsük el házilag, mert nem nehéz elkészítése, s állítsunk fel a méhesben mennél többet.

Ez jó az egerek pusztítására; de mit csináljunk a cickányokkal?

Egyikből jó a másik. A cickány rovarevő ugyan, de megeszi a hust is, ha közelebb találja. Épen úgy, mint az egér, törbeesik az említett egérfogóban. Amint az egérfogó valamely egeret elcsipett, jön a cickány s úgy megeszi az elhullott egeret, hogy csak a bőre és csontja marad meg. A jóllakott cickány most már nem vergődik tovább, hogy a kaptárba juthasson, hanem megelégzik az egérrel.

De az említett egérfogót egy kis változtatással úgy átalakíthatjuk, hogy az egeret, cickányt egymásután foghasson el. E célból az említett egérfogó felső részén a sodrony-nyíláson kívül üssünk a fába függőlegesen egy kis szeget, hogy az az üregben 5 mm. hosszan kiálljon s a fonalat — a mely hivatva van a sodrony rugót leszorítani — tegyük mennél bennebb, hogy a felszabadult rugó az egeret

ne csak orránál, vagy fejénél fogja meg, hanem mellkasán keresztül.

Az ily módon elfogott egeret a cickány fogyasztani kezdi s mikor a mellkashoz ért s annak belsejét eszi, az egér mellkasán még mindig elég bőven álló sodrony rugó az ellenállást vesztve fölcsap s a cickány orrát is oda fogja, a mi — tekintettel arra, hogy a függőleges szeg egyidejűleg fejébe furódik — föltétlen pusztulását idézi elő.

Tapasztalat bizonyítja, hogy ez egyszerű módszer mellett számos egér és cickány pusztításától óvjuk meg méhesünket, föltéve, hogy minden reggel és délután szemlét tartunk felettük, hogy a megfogott állat ne sokáig legyen az egérfogóban, hogy az egy újabb áldozat befogadására lehetőleg minél előbb alkalmas legyen.

Meg lehet próbálni kis áldozattal, mert ha jól tudom, egy egy ilyen kis egérfogót az esztergályosnál 16 - 20 fillérért lehet kapni s ha többet veszünk tán olcsóbban is, de háziilag is könnyen előállítható.

Február a méhesben.

Hó födi a mezőt, mindenütt a hó. Csak koronként támad egy-egy enyhe déli szél, mely elolvasztja a havat, de csak azért, hogy helyet adjon az újabb havazásnak.

Szép a tél, de nehéz a szegény embernek. Az idej tél szép, de egyszersmind könnyű is, mert még eddig nem volt számbavehető hosszú ideig hideg.

Most csak az a kérdések kérdése, milyen lesz a tavasz, a nyár? Ha igaz, hogy a nedves telet száraz nyár váltja fel, akkor nem nagy reményünk lehet a nyárban. Megeshetik azonban, hogy a sok hótól megázott talaj dús növényzetet, dús virágzatot hoz s akkor reményeink teljesülnek.

Februárban elértük már azt az időt, hogy a termékenyebb anya megkezdje petézését s a csomóba gyűlt méhek is elhagyják vesztegelő helyüket, hogy az új nemzedék táplálását és melengetését eszközöljék. Tehát már megkezdődik az alapvető munka, a melyen fölépül a méhész jövő évi

haszna. De ha a méhész a betelelésnél fukar volt, vagy méheivel nem gondolt eléggé, jövedelme kicsinységének saját maga lesz okozója.

Ha a tél kezdetén nem látta el elég tápiálékkal és nem gondoskodott arról, hogy a méhek kellő melegben legyenek, akkor saját kárára tette, mert ha a tél folyamán kevés méz fogyott el, annál több fogy most el a fiasítás rohamos fejlődésénél. A mily mértékben szaporodik napról-napra a fiasítás, úgy apad a méz is.

A jó meleg burkolatu kaptárban nem árt a méheknek, ha az idő hidegebbre fordul is, mert azt a hideget, a mely a röpnnyiláson át a kaptárba tódul, a munkával elfoglalt méhek föl sem veszik.

Legveszélyesebb ellensége ilyenkor a méheknek a szél, ha az a röpnnyiláson át közvetlenül jut a kaptár belsejébe. Azért jó, ha az előbbi hónap emlékeztetőjében irt ellenzővel látjuk el kaptáraink röpnnyilását, a mely a szél szabad benyomulását megakadályozza. Mert ha a betóduló hidegtől a méhek újból gomolyba kényszerülnek összehuzódni, a fiasítást ott hagyják s az meghül, a mi tetemes kárt von maga után.

Nem kis fontosságu e hónapban a méhek tisztuló kirepülése sem. A hosszú tél alatt felhalmozott tápláléktól meg kell tisztulniok. E végből szép enyhe napon meg is tartják tisztuló kirepülésüket. A mely család ezt nem tenné, azt serkentenj kell reá azzal, hogy a kaptár oldalát többször megkopogtatjuk s ha ez célra nem vezet, a röpnnyiláson többször belefuvunk. Ilyenkor a méhes elé gyékényt teregesünk, vagy ha ez nem volna, szalmát hintsünk, hogy az esetleg lehulló méhek ne essenek a hideg földre, a hol megdermednének és elpusztulnának.

A tisztuló kirepülésnél tartsunk szemlét. A nyugodt családok rendben vannak, de a melyek kirepülni nem akarnak s a kopogásnál hosszantartó, siró hangot adnak, ott okvetlenül rendetlenség van. Lehet mézhiány, anyátlanság stb.

Ha elegendő táplálékkal teletük be méheinket, nem

tarthatunk az éhínségtől, de ha ősszel fukarok voltunk s látjuk, hogy méheink szükségét szenvednek a mézhiány miatt, akkor föltétlenül szükséges, hogy segítsünk rajtuk. Vigyük a kaptárt meleg szobába és ott felbontva adjunk be nekik keretes mézet, mert a hig méz most nem alkalmas még a családnak.

A tisztuló kirepülés alatt a kaptár aljdeszkáját az arra hullott méhek és viaszmorzsalékoktól a kaparó vas segítségével tisztítsuk meg.

A megvásárolt méheket már e hónap végén szállítsuk haza. Különösen azokat, a melyeket közlről vásároltunk.

A viasz használata egyházi célokra.

A viasznak egyházi célokra való fölhasználása szoros összefüggésben van a világítással. Vagyis jobban mondva a viaszot az egyházban világítás céljaira használták és használják s mint ilyen nagyon is régi keletű.

Első nyomait az ó-korban találjuk föl a művelt egyiptomiaknál, kik hatalmas templomaikat az isteni tisztelet díszének emelésére kizárólag méhviaszból készült fáklyákkal világították ki.

A zsidóknak hosszú fogságuk alatt módjukban állott a viasznak ily célból való felhasználását az egyiptomiaktól eltanulni, a mit meg is tettek. Ámbár a biblia nem emlékezik meg a viasznak használatáról, de a mennyiben a Salamon király által épített jeruzsálemi templom fölszereléseinek közt a tiz darab válogatott aranyból készült gyertyatartót (Krón. II. 4. 7.), lámpásokat ott találjuk, nyilván következtetjük, hogy gyertya, vagy legalább is fáklya volt a mi okvetlen viaszból készülhetett, mert más világító anyagról e korban a történelem még meg nem emlékezik. Hogy pedig csakugyan kanóccal ellátott viaszszal világítottak, ugyancsak a biblia után magyarázhatjuk, mert az említett fölszerelések közé az arany hamuvevőt (koppantó) is beleszámitja (Kir I. 7. 49.).

A görögök és rómaiaknál csak a K. u. században találjuk nyomát úgy a viasz — (candella cerea) — mint az

állati zsiradékból készült gyertyának, a melyeket azonban csupán a lakások kivilágítására, de egyházi célokra nem használtak. Legelőször ezt Lucius Apuleus római rétor K. u. 125-ben említi.

A keresztény egyházak az üldöztetés alatt barlangokban tartott istentiszteletüknél használták a viaszból készült gyertyákat világitó eszközül. Azután nyílt templomokban is fényes nappal, jelképezvén vele az evangelium világitó fényességét a pogányság sötétében.

Az állati zsiradékból készült gyertyák úgy látszik nem lehettek a legtisztábbak, s valószínűleg mindenféle mocskos vagy hullott állatból kikerült zsiradékot felhasználtak a gyertyagyártásra úgy, hogy a 4-ik karthágói zsinat szükségesnek látta a zsiradékból gyártott gyertyák egyházi célokra való használatát hiveinek eltiltani s a helyett a méhviaszból, mint „az állat szorgalmának *tiszta* termékéből“ előállított gyertyák használatát elrendelni.

Azonban e tilalom ellen dolgozott a szükség, szegénység, vagy a méhviasz beszerzésének nehézsége, mert III. Honorius (családi nevén Sabelli Cencio) pápa 1220-ban kénytelen volt — az adott körülményeket fontolóra véve — az említett zsinat kitérését nem tűrő határozatát enyhíteni, s a más anyagokból való gyertyák használatát is megengedni oly megszorítással, hogy az oltárokon levő gyertyák közül legalább „kettő“-nek *tiszta* viaszból valónak kell lennie. És e határozat mai napig érvényben van.

A görög egyház nem ragaszkodik szigoruan a Honorius pápa rendeletéhez, hanem a hol csak teheti s a mennyiben hiveinek vagyoni állapota és bőkezűsége (pomána) megengedi, annyi viaszgyertyát alkalmaz, a mennyit tud s a mennyi van. De nemcsak a templomban használja a viaszgyertyát, hanem minden vallási ceremonija gyertyafény mellett foly le, így a keresztelés, esketés, körmenet, temetés stb. stb. rendes és hivatásszerű fogyasztói a viaszgyertyák egész seregének.

Innen van a görög vallást követő Oroszország hatalmas viasztermelése, mely a fogyasztást nem győzi meg.

Ha már a viaszgyertyáról van szó, nem hagyhatom említés nélkül a *méhészek ideálját*, a husvéti gyertyát (cereus.)

Ez a mi Urunk Jézus Krisztust a világ világosságát jelképező viaszgyertya király tekintélyes méreteivel ott diszeleg az oltár mellett husvét nyolcada alatt.

Sokszor gondolkoztam felőle, vajjon hány kaptárra való viaszot tartalmaz az az 1—1·8 m. magas és 10—24 cm. átmérőjű viaszgyertya?

Hanem a haladás, a vagyonszerzés vágya nem becsüli a hagyományt, a rendeleteket. Sok hamisítvány van azok közt a viaszgyertyák közt, a melyeket mint ilyeneket árulnak. Az aranyat, ezüstöt ellenőrzik, de a viaszot nem. Hány parafin, ceresin stb. ből készült gyertyát szorongat a jámbor keresztény azon szent meggyőződéssel, hogy viaszgyertyát tart kezében? Így teszi tönkre a közbizalmat a haladás.

De megáljunk csak! Fönnebb azt irtam, hogy a 4-ik karthágói zsinat „az állat szorgalmának *tiszta* termékét“ rendeli el gyertya anyagul. Igen és ez baj, hogy nem épen a méhviaszt rendeli, mert az annak meghamisítói bátran szemünkbe vágthatják, hogy „a japáni viasz (cera japonica) épen olyan tiszta terméke a Coccus Pela nevű bogárnak, mint a méhviasz a méhnek“. E szerint nekik is igazuk van.

Mindazonáltal törvényesen kellene biztosítani a valódi viaszot a hamisítványok ellen, egyrészt a termelő, másrészt a fogyasztó közönség érdekében, mert csak úgy fejlődhetik igazán a méhészet, ha érdekei meg vannak védve a leketlen hamisítók garázdálkodásai ellen.

Irodalom

Szőlősgazdákat és munkásokat közelről érdekli az orsz. gazdasági kiállításon *elismerő oklevelet nyert* „**Vin-cellérvkönyv**“ című könyv (2. kiadás), mely az összes szőlőmunkákat gyakorlati módon, képekkel szemléltetve adja elő Megrendelhető 1 kor. beküldése mellett bérmentve *Vaday József* címén *Nagyváradon*. (Utánvétellel küldve 1 K. 25 fillérbe kerül.)

Tartalom: Egyesületi élet. *Dr. Balás Ferencz.* — Sánta kádenciák. *S. Pál.* — A Boconádi rendszer. *Kozma Miklós.* — Védekezés az egér és cic-kány ellen. — Február a méhesben. — A viasz használata egyházi célokra. — Irodalom.

Eladó lépesméz!

Szép fehér dolgozósejtes országos kis keretekben kgr.-ként bérmentes küldéssel 1 K. 50 f. 10 kg.-on felül bérmentes küldéssel 1 K. 40 f. — Ajtai Gecse Bálint méhtenyesztő Magyar-Igen (Alsófehér vm.)

Kivánatra ingyen és bérmentve küldi meg legújabb árjegyzékét

br. Rothschütz

Kereskedelmi méhtelepe Veixelburg,
(Krajna).

➡ Mozgó és rögzített méhlikások, mülép és a méhé-szethez szükséges összes kellékek a legolcsóbb árban. ➡

Eladó rajok.

Junius hóban egy jó rajt 7 koronáért
ad Virágosvölgyön

Bencze Sándor Virágosvölgy (Állomás).

Méhtörzseket vásárol Szilágyi Eleonora likör- és rum-gyára
Kolozsvár, Kossuth Lajos-utca 25.

Keretléczek

60 drh	130 cm.	hosszu,	25 mm.	széles,	5 mm.	vastag	keretléc	;	egy	postacsomag	:	1.35
80	100	«	«	«	«	«	«	«	«	«	«	1.30
90	90	«	«	«	«	«	«	«	«	«	«	1.25
180	45	«	«	«	«	«	«	«	«	«	«	1.20

Továbbá 90 keret az országos méret, vagy bármely méret szerint pontosan földarabolva, egy postacsomagban 1 frt 65 kr. — A léczek három oldalon gyalulva vannak; mind a négy oldal gyalulásával 10°-kal drágább.

Készíték ezenkívül zsaluleveleket, fődődeszkácskákat és ablakrészeket is, a legjutányosabb áron.

A csomagokat bérmentve, postán küldöm, kivéve a tiz forinton tul haladó megrendeléseket, melyeket — tekintettel a csomagok terjedelmére és a vasuton elérhető olcsóbb viteldijra — vasuton szállitok

Gyártmányaim a mártónvásári, s a sepsiszentgyörgyi gazdasági kiállításón dicsérő oklevelet, legutóbb pedig az ezredéves országos kiállításón elismerő oklevelet nyertek.

A legpontosabb kiszolgálás ígérete mellett szives megrendeléseket kér

Török István,

faiparos **Gelenzén,** p ugyanott.

Tisztelt Méhésztárs!

«A legjobb méhkaptár, a legjobb rendszer az, a mely a legkevesebb munkával, a méhek gyötrése nélkül a legtöbb mézet szolgáltatja.»

A nép kaptár és rendszer szerint a méh nem rajzik, de sok mézet gyűjt; arany bánya ez. Ne muljék el egy év se tétlenül Ajánlom rendelje meg a kalauzt, ára 1 korona 50 fillér; egy kaptár ára 20 korona. Biztosítom, hogy megköszöni.

Dömötör László,

az orsz. méhész egyesület választmányi tagja, volt méhészeti vándor-tanító.

Szekszárd.

Nyomatott Gámán J. örökösénél Kolozsvárt, Kossuth Lajos-utca 10.